

22/06/2022

Συζήτηση του Προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία, Αλέξη Τσίπρα, στην 30^η Τακτική Γενική Συνέλευση του ΣΕΤΕ με τη δημοσιογράφο Στέλλα Γκαντώνα

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Καλημέρα σε όλους, κυρίες και κύριοι.

Κύριε Πρόεδρε σας ευχαριστώ πολύ για την τιμή που μου κάνετε σήμερα να έχουμε αυτή την ενδιαφέρουσα –θέλω να πιστεύω– συζήτηση, σε μια συγκυρία ενδιαφέρουσα και σε μια κρίσιμη περίοδο για τη χώρα.

Ξεκινώ κατευθείαν με τα καλά νέα των ημερών. Με αυτά θέλω να ξεκινήσω, διότι παρά το γεγονός ότι αυτή η κυβέρνηση κλήθηκε από την αρχή, από τους πρώτους μήνες να διαχειριστεί πολλά κακά μαζί, κάποιοι λένε ότι ενδεχομένως και όλα τα κακά του κόσμου, με την ακρίβεια πια, με το κύμα ακρίβειας να γιγαντώνεται, παρ' όλα αυτά η χώρα μας αποτελεί νούμερο ένα προορισμό καθημερινώς για χιλιάδες ταξιδιώτες από όλο τον κόσμο που προτιμούν τα ελληνικά νησιά και αφήνουν κάθε μέρα το συνάλλαγμά τους.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Αυτό δεν είναι καινούργιο. Αυτό είναι κάτι το οποίο το γνωρίζουμε εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Ο τουρισμός και το τουριστικό προϊόν μας έβγαλε από τα δύσκολα στα χρόνια των μνημονίων. Βλέπω εδώ και ορισμένους με τους οποίους βάζαμε στοιχήματα εκείνη την εποχή για τις πρωτιές.

Και πράγματι, θέλω να πιστεύω και θέλω να ελπίζω ότι και φέτος σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία, δύσκολη συγκυρία κοινωνικά και οικονομικά, ο τουρισμός θα είναι ένα αποκούμπι. Ωστόσο θέλω να κάνω δυο τρεις παρατηρήσεις, εάν μου επιτρέπετε.

Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι η κυβέρνηση αυτή -αφήνω ασχολίαστο το σκέλος εκείνος που άπτεται της μεταφυσικής, πώς συνέβη και ήρθαν όλα τα κακά του κόσμου, δεν θέλω να το σχολιάσω.

Θέλω να πω όμως ότι συγκρίνετε στον τομέα του τουρισμού όχι με τις επιδόσεις του 2021 και του 2020 -και ο τουρισμός και η κυβέρνηση που είναι σήμερα- πρέπει να συγκριθούμε όλοι μαζί φέτος με τις επιδόσεις του 2019. Αυτό θα είναι το σωστό. Γιατί κάθε φορά λες πήγα καλά ή πήγα άσχημα ανάλογα με το ποιο είναι το σημείο αναφοράς.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Ταμείο όμως θα κάνουμε στο τέλος.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Βεβαίως στο τέλος θα κάνουμε ταμείο. Εδώ το μέτρο σύγκρισής μας πρέπει να είναι -και πρέπει να βάλουμε τον πήχη ψηλά- να είναι οι επιδόσεις του 2019.

Θέλω να σας πω ότι εκεί πράγματι η κυβέρνηση έχει ένα ντεσαβαντάζ. Διότι οι επιδόσεις του 2019 ήταν εξαιρετικά υψηλές και όλης της τετραετίας της δικής μας διακυβέρνησης ήταν εξαιρετικά υψηλές, παρά τα μνημόνια.

Παραλάβαμε το 2015, το 2014 οι αφίξεις στη χώρα ήταν 24,2 εκατομμύρια και φτάσανε στα 34 εκατομμύρια. Ταυτόχρονα, είχαμε και μια πολύ μεγάλη αύξηση περίπου 35% στις ταξιδιωτικές εισπράξεις. Είχαμε μια πολύ μεγάλη αύξηση της τάξης του 3% στο ΑΕΠ, της συμβολής του τουριστικού προϊόντος στην ελληνική οικονομία, από 17,5% πήγε στο 21%.

Και είχαμε σταθερά διπλάσιους ρυθμούς ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στη χώρα από τους ρυθμούς ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα. Άρα λοιπόν με αυτές τις επιδόσεις έχει να συγκριθεί σήμερα ο φίλος μου ο κ. Κικίλιας...

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Θα μου επιτρέψετε πάντως να σας διακόψω...

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Και αυτό είναι μια πάρα πολύ δύσκολη συγκυρία.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Θα σας διακόψω λίγο, επειδή παρακολουθώ και τα στοιχεία και του υπουργείου Τουρισμού καθημερινά που ανακοινώνονται, προσφάτως έβγαλε και η τράπεζα της Ελλάδος κάποια στοιχεία, είναι αρκετά θετικά μέχρι στιγμής. Βλέπουμε ότι και η κρουαζιέρα είναι πολύ υψηλά και οι αφίξεις των ταξιδιωτών, τέλος πάντων τα ταμεία γεμίζουνε. Όλο αυτό δεν σας ικανοποιεί ως εικόνα για τη χώρα μας;

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Πάρα πολύ με ικανοποιεί. Αν είναι ικανοποιημένοι και οι αγαπητοί φίλοι στον χώρο του τουρισμού, και δεν αναφέρομαι μόνο σε όσους είναι εδώ παριστάμενοι, αλλά σε χιλιάδες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στον χώρο του τουρισμού, θα ήταν πάρα πολύ ευχάριστο. Αλλά αφήστε με να έχω μια επιφύλαξη. Όχι γιατί πρέπει να εκφράσω μια γκρίνια, αλλά γιατί όλοι γνωρίζουμε, πρώτον, ότι η αύξηση του τουρισμού στη χώρα σήμερα δεν είναι γραμμική, είναι πολλών ταχυτήτων. Δεν είναι όλοι Σαντορίνη και Μύκονος, υπάρχουν και περιοχές που δεν πάνε το ίδιο καλά με τις ναυαρχίδες του τουριστικού προϊόντος.

Και δεύτερον και το κρίσιμότερο και θα ήταν η δεύτερη παρατήρηση που θα έκανα και με προλάβετε, διότι το κρίσιμο αποτύπωμα στο τέλος της ημέρας είναι όταν θα κάνουν ταμείο οι επιχειρήσεις οι τουριστικές, εάν τα έσοδα αφαιρουμένων των εξόδων βγάζουν ένα αποτέλεσμα το οποίο είναι καλύτερο από αυτό που είχαν τα προηγούμενα χρόνια.

Και θέλω να επισημάνω ότι το τρομακτικό πρόβλημα φέτος για όλο τον κλάδο του τουρισμού αλλά και για όλη την οικονομία, είναι η τρομακτική αύξηση του ενεργειακού κόστους, ο πληθωρισμός που τρέχει με 12%. Όλα αυτά θα πρέπει να τα λάβουμε υπόψη μας. Άρα, πολύ θετικό ότι σε αυτές τις συνθήκες το τουριστικό προϊόν αντέχει και εύχομαι, ειλικρινά το λέω, να αγγίξουμε και να ξεπεράσουμε τον πήχη που είναι ήδη πολύ ψηλά αλλά είναι του '19 ο πήχης, όχι του '21 και του '20 σε συνθήκες πανδημίας. Ωστόσο, το μεγάλο πρόβλημα για τον κλάδο και για τους

ανθρώπους του τουρισμού είναι η έκρηξη του κόστους, του ενεργειακού κόστους, του μη μισθολογικού κόστους.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Προτού πάμε σε αυτά, θα σταθούμε και σε αυτά, θα ήθελα να μην αφήσουμε ασχολίαστο το εξής: παρακολουθώ το τελευταίο χρονικό διάστημα ότι ασκείτε έντονη κριτική στην κυβέρνηση και για τις συνθήκες εργασίας του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται στον τουρισμό, καθώς ασκείτε έντονη κριτική...

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Όχι μόνο στον τουρισμό. Γενικά.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Όχι μόνο στον τουρισμό, αλλά επειδή είμαστε εδώ σε αυτή την εκδήλωση, γι' αυτό λέω για τον τουρισμό, αλλά και για τις αποδοχές τους. Μιλάτε εσείς για 800 ευρώ κατώτατο μισθό παντού. Θέλω να σας ρωτήσω εάν κατά τη γνώμη σας το αντέχουν αυτό οι επιχειρήσεις, διότι όλοι ξέρουμε ότι αυτό το κόστος οι επιχειρήσεις θα το επωμιστούν. Και θα ήθελα να μας πείτε τι προβλέπει το δικό σας σχέδιο.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Πρώτα απ' όλα θέλω να πω, και σας ευχαριστώ που μου κάνετε αυτή την ερώτηση εδώ, διότι είναι μια προσπάθεια να πείσουμε. Οι περισσότεροι είναι πεισμένοι κατά τη γνώμη μου, αλλά να πείσουμε όλο τον κόσμο, τον επιχειρηματικό κόσμο που ασχολείται με το τουριστικό προϊόν, ότι ο πιο σημαντικός κρίκος σε αυτή την αλυσίδα, ιδιαίτερα στον τομέα του τουρισμού είναι το ανθρώπινο δυναμικό.

Δεν είναι το ίδιο με μια βιοτεχνία που ο εργαζόμενος γυαλίζει έναν πάγκο. Εδώ ο εργαζόμενος είναι ο άνθρωπος που προσφέρει το προϊόν αυτό. Είναι ο άνθρωπος που πρέπει να είναι με χαμόγελο, είναι ο άνθρωπος που πρέπει να είναι ευχάριστος, πρέπει να είναι ο ίδιος χαρούμενος, που πρέπει να δείξει τι είναι η ελληνική φιλοξενία στον άνθρωπο που έρχεται να τη γευτεί.

Άρα λοιπόν ειδικά για τον τουρισμό, το ανθρώπινο δυναμικό είναι κεφαλαιώδες, κατά την άποψή μου. Ακούω φέτος από παντού ότι υπάρχει τεράστια έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού, εργατικού δυναμικού και στον τομέα του τουρισμού. Και πιστεύω ότι σε έναν βαθμό αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι συνθήκες εργασίας - και αυτό προφανώς και δεν είναι απόλυτη ευθύνη των ανθρώπων του τουρισμού αλλά ευθύνη αυτών που βάζουν το πλαίσιο - είναι άσχημες.

Εκεί λοιπόν πρέπει όλοι να συμφωνήσουμε ότι εάν θέλουμε να έχουμε συνεχή αύξηση των εσόδων από τον τουρισμό και να συμβάλει στην ελληνική οικονομία ο τουρισμός, θα πρέπει να δούμε και να μειώσουμε άλλα κόστη και όχι το μισθολογικό κόστος. Αυτή τη στιγμή οι τουριστικές επιχειρήσεις δεν πλήττονται από τους ακριβούς μισθούς. Πλήττονται από τον τριπλασιασμό και τετραπλασιασμό του κόστους ενέργειας. Πλήττονται από τον πληθωρισμό που τρέχει 11% και από τα προϊόντα τα οποία φέτος έχουν αυξηθεί 20% και 30%. Αυτή είναι η μεγάλη πληγή η οικονομική.

Άρα, η δική μου η άποψη, η δική μου η αντίληψη είναι ότι θα πρέπει να υπάρχει ένα πλαίσιο εργασίας το οποίο θα αποτελεί παράγοντα αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος, το πλαίσιο το θετικό, ή οι καλές αμοιβές, οι καλές συνθήκες. Και από εκεί και πέρα πρέπει να δούμε αν όντως είναι ο τουρισμός σημαντικό

κομμάτι της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, πώς θα μικρύνουμε τα κόστη για να δώσουμε τη δυνατότητα και να υπάρχουν κέρδη και αυτά τα κέρδη να επανεπενδύονται στην ελληνική τουριστική αγορά.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Μιλήσατε για τον πληθωρισμό και για το κόστος της ενέργειας. Στα καύσιμα θα έρθουμε αργότερα. Επειδή όμως τα ταμεία, μέχρι στιγμής τουλάχιστον γεμίζουν. Αυτή την εικόνα έχουμε τουλάχιστον.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Αλήθεια είναι αυτό και θα εξηγήσω γιατί γεμίζουν.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Τώρα, το πόσο θα γεμίσουν θα το δούμε στο τέλος της σεζόν.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Τα ταμεία του κράτους εννοείτε.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Τα ταμεία του κράτους. Η κυβέρνηση μόλις χθες ανακοίνωσε μια ακόμη δέσμη μέτρων. Γενικώς, έχει μπει σε μια τροχιά να εξαγγέλλει κάποια πακέτα μέτρων, κάποιες ενισχύσεις με διευρυμένα εισοδηματικά κριτήρια. Και θέλω να σας ρωτήσω: ό,τι μπορεί να εξοικονομηθεί, με δεδομένου ότι μπαίνουν κάποια χρήματα στα ταμεία από τον τουρισμό μας και να δοθεί στη μεσαία τάξη, καλό δεν θα είναι;

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Πάρα πολύ καλό θα είναι, αλλά από πού φεύγουν αυτά τα χρήματα για να γεμίσουν τα ταμεία; Έχετε αναρωτηθεί; Εγώ θα το πω έτσι πολύ καθαρά. Αυτή τη στιγμή έχουμε μια διπλή αισχροκέρδεια στην ελληνική οικονομία εις βάρος όλων των καταναλωτών, κυρίως όμως εις βάρος των αδύναμων συμπολιτών μας και της μεσαίας τάξης. Ποια είναι αυτή η διπλή αισχροκέρδεια; Η μία είναι εμφανής, την έχω καταγγείλει πάρα πολλές φορές: είναι η αισχροκέρδεια ιδίως στον χώρο της ενέργειας, των παραγωγών ενέργειας, που είδαμε τρομακτικά υπερκέρδη ύψους 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, τα οποία ψάχνουν να βρουν τώρα εκ των υστέρων πώς θα φορολογήσουν και μάλλον δεν θα τα φορολογήσουν.

Η δεύτερη αισχροκέρδεια είναι του ίδιου του κράτους. Αυξήθηκαν τα δημόσια έσοδα μέσα στην περίοδο της σκληρής ακρίβειας, το πρώτο 5μηνο του τρέχοντος έτους κατά 33%. 3 δισεκατομμύρια ευρώ. Γιατί συμβαίνει αυτό; Αυτό συμβαίνει διότι όταν έχουμε αυξήσεις 10%, 20%, 30% στα προϊόντα και παραμένει ο ΦΠΑ σταθερός, όταν ένα προϊόν κάνει 100 ευρώ και έχει 24% ΦΠΑ, το κράτος παίρνει 24. Όταν πηγαίνει στα 150, στα 200 ευρώ, παίρνει 40, 48. Έτσι αυξήθηκε. Έτσι αυξήθηκαν τα έσοδα. Και αυτό δεν είναι έντιμο, κατά την άποψή μου, να αυξάνεις, να γεμίζεις τα ταμεία λεηλατώντας τη μεσαία τάξη και τους αδύναμους συμπολίτες μας, κρατώντας τόσο υψηλό το ΦΠΑ με έναν πληθωρισμό 11% και μετά να λες “α, έχω λεφτά τώρα, να τα δώσω στοχευμένα”. Και μάλιστα υπηρετώντας μια προεκλογική λογική.

Μας κατηγορούσε εμάς στα χρόνια των μνημονίων ο κ. Μητσοτάκης ότι είχαμε επιδοματική πολιτική, αλλά είχαμε την τρόικα πάνω από το κεφάλι μας που δεν μας άφηνε να κάνουμε πολιτική. Και έρχεται τώρα ο ίδιος και τα κάνει πολύ χειρότερα, χωρίς να έχει καμία τρόικα πάνω από το κεφάλι του. Τα παίρνει με το ένα χέρι από τους αδύναμους και από τους μεσαίους και από τους επιχειρηματίες και δίνει στοχευμένα με το άλλο. Αυτό δεν είναι λογική, ούτε μπορεί να απαντήσει στα προβλήματα αυτό.

Άρα, για να ανασάνουμε από το κύμα αυτό της ακρίβειας το τρομακτικό το οποίο έχουμε μπροστά μας, πρέπει να πάμε σε γενναίες παρεμβάσεις που δεν θα γεμίζουν τα ταμεία, αλλά δεν θα δημιουργούν αυτή την ανέντιμη ανακύκλωση. Και αυτές οι γενναίες παρεμβάσεις είναι η μείωση του ΦΠΑ στα προϊόντα βασικής κατανάλωσης και του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης στα καύσιμα.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Σε αυτό θέλω να σταθούμε. Επειδή κύριε Πρόεδρε είπατε για τα καύσιμα και παρατηρούμε και τις τιμές που υπάρχουν στα νησιά. Η βενζίνη πλησιάζει τα 3 ευρώ. Αυτό είναι μια αλήθεια. Αυτό συμπαρασύρει ανατιμήσεις και στη διαμονή, και στα ακτοπλοϊκά και σε όλα, τέλος πάντων. Εσείς, και τώρα μας το είπατε, έχετε προτείνει να μειωθεί ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης. Το λέτε σε κάθε δημόσια τοποθέτησή σας.

Χθες ο πρωθυπουργός μίλησε στο capital.gr, έδωσε μια συνέντευξη και είπε ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει διότι, όπως ο ίδιος είπε, με τον τρόπο αυτό επιβραβεύουμε περισσότερο τους έχοντες και τους κατέχοντες, παρά αυτούς που το έχουν ανάγκη. Και είπε επίσης ότι αυτά τα μέτρα έχουν πολύ μεγάλο δημοσιονομικό αποτύπωμα. Άρα, το να μας λέτε εσείς ότι χρειάζεται μια γενναία λύση, αλλά να μην μας παίρνει δημοσιονομικά, πώς θα γίνει αυτό; Για πείτε μας.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Καταρχάς, να απαντήσω στο πρώτο επιχείρημα το οποίο, θα μου επιτρέψετε, το θεωρώ πολύ φτωχό επιχείρημα. Και είναι φτωχό επιχείρημα, διότι όλοι γνωρίζουμε ότι οι φόροι οι οποίοι είναι άδικοι εις βάρος των αδύναμων είναι οι έμμεσοι φόροι, όχι οι άμεσοι φόροι. Όταν λοιπόν ένας πλούσιος και ένας φτωχός επιβαρύνονται το ίδιο από την αύξηση της τιμής της βενζίνης, η επιβάρυνση στον φτωχό θα είναι πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματός του απ' ό,τι η επιβάρυνση στον πλούσιο. Άρα λοιπόν όταν ένα νοικοκυριό σήμερα έχει φτάσει στο σημείο από τη 19^η μέρα, μεσοσταθμικά, να μη βγαίνει, να σώνεται το εισόδημα αλλά ένα πλούσιο νοικοκυριό απλά έχει μεγαλύτερα έξοδα αλλά αποταμιεύει λιγότερα, ενδεχομένως, δεν είναι ίδια η επιβάρυνση. Είναι πολύ αστείο και φθηνό αυτό το επιχείρημα.

Θέλουμε πραγματικά και αν θέλει η κυβέρνηση να ακολουθήσει μια πιο δίκαιη πολιτική, ας υλοποιήσει τη μείωση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης στα κατώτερα επίπεδα που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Και ας φορολογήσει τους έχοντες και κατέχοντες με άλλους τρόπους, πιο άμεσα, με άμεσους φόρους.

Κάνει το αντίθετο. Έχει μια άλλη αντίληψη; Δεν θέλω να αναφερθώ σε μια σειρά από παρεμβάσεις φορολογικού χαρακτήρα που ήταν στοχευμένες στην ελάφρυνση του μεγάλου πλούτου. Δεν είναι αυτή η συζήτησή μας σήμερα. Άρα, το πρώτο επιχείρημα είναι τελείως φαιδρό, κατά την άποψή μου.

Το δεύτερο επιχείρημα: Η κυβέρνηση αυτή λέει ότι έδωσε κατά τη διάρκεια της πανδημίας πάνω από 40 δισεκατομμύρια ευρώ.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Έδωσε αρκετά χρήματα.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Ένα μεγάλο ερώτημα λοιπόν είναι, γιατί εγώ κυκλοφορώ σε όλη τη χώρα και συζητώ με επιχειρηματίες όλων των κλάδων, κανείς δε μου λέει ότι έχει καλύψει ανάγκες. Πού πήγαν αυτά τα λεφτά; Αλλά ας το αφήσω αυτό. 40

δισεκατομμύρια. Ξέρετε πόσο κοστίζει σε ετήσια βάση η μείωση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης; 1,5 δισ. Θέλω να πω δηλαδή ότι τα μεγέθη δεν είναι τόσο τρομακτικά.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Άρα, λέτε ότι δεν το κάνει αυτό η κυβέρνηση για λόγους ιδεολογικούς;

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Δεν ξέρω γιατί δεν το κάνει και δεν είναι η δουλειά μου να απαντήσω γιατί δεν το κάνει. Εγώ λέω ότι εμείς θα το κάναμε. Πρέπει να γνωρίζουμε όλοι ότι η κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη είχε όλου του κόσμου τις ατυχίες όπως λέτε κι εσείς, αν και δε συμμερίζομαι, επαναλαμβάνω, την άποψη ότι είναι ένας πολιτικός που φέρνει ατυχία, αλλά ένας πολιτικός που πιστεύει σε ατυχίες πολιτικές.

Αλλά είχε μια μεγάλη ευλογία αυτή η κυβέρνηση: Δεν είχε ούτε μνημόνια ούτε τρόικα, ούτε περιορισμούς για πλεονάσματα στον προϋπολογισμό. Αντιθέτως, είμαστε για 3^η συνεχόμενη χρονιά και ενδεχομένως θα μπορούμε και σε 4^η χρονιά με τη ρήτρα διαφυγής, δεν έχουμε περιορισμούς λοιπόν. Μέχρι πρότινος είχαμε και πολύ χαμηλό ποσοστό αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους, εννοώ χαμηλά επιτόκια για την αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους, 37 δισεκατομμύρια στα δημόσια Ταμεία ως μια ασπίδα ασφαλείας, τα γνωρίζουμε όλα αυτά.

Άρα, τουλάχιστον αυτή τη στιγμή που μιλάμε και για τον επόμενο χρόνο, όπως λένε οι γνωρίζοντες της Κομισιόν και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα έχουμε ρήτρα διαφυγής. Άρα, δεν θα υπάρχει η υποχρέωση να κάνεις πλεονάσματα. Συνεπώς, για ποιο λόγο εμμένει σ' αυτή την πολιτική που δημιουργεί αυτές τις μεγάλες ανισότητες, αυτή τη μεγάλη και αβάσταχτη πίεση στα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα; Αν η επιλογή αυτή γίνεται για να μαζεύει χρήματα και να τα δίνει στοχευμένα ενόψει των εκλογών, επιτρέψτε μου να πω ότι είναι μια λαθεμένη αλλά και ανέντιμη στρατηγική.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Επειδή διανύουμε θερινούς μήνες, ο Ιούνιος τελειώνει, σχεδόν, και πάρα πολύς κόσμος θέλει να πάει διακοπές. Ωστόσο, για πάρα πολύ κόσμο οι διακοπές δεν είναι σίγουρες, γιατί όλοι ξέρουμε ότι η ακρίβεια υπάρχει στην καθημερινότητά μας. Από την άλλη, κύριε Πρόεδρε, τρέχει ήδη το πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού που, όπως λένε και τα συναρμόδια υπουργεία, είναι το μεγαλύτερο των τελευταίων ετών. Θα ήθελα το σχολιό σας γι' αυτό.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Κατά την άποψή μου αυτό είναι ένα πολύ μεγάλο ζήτημα. Πάντοτε το μεγαλύτερο σκέλος των εσόδων και της τουριστικής κίνησης δεν αφορούσε την εγχώρια αγορά, δεν τους αφορούσε τους Έλληνες πολίτες, δυστυχώς. Αλλά φέτος τα πράγματα θα είναι πολύ πιο δύσκολα, το γνωρίζουμε όλοι.

Διάβαζα ένα άρθρο στην *Καθημερινή* πριν από λίγες μέρες που έλεγε ότι σε σύγκριση με το 2017, μια τετραμελής οικογένεια για να πάει να περάσει 7 μέρες σ' ένα οποιοδήποτε νησί του Αιγαίου, θα χρειαστεί να δαπανήσει 67% περισσότερα φέτος. Αντιλαμβάνεστε ότι τα μεγέθη είναι εξαιρετικά δύσκολα. Πράγματι, είναι πάρα πολλές οι οικογένειες που δεν θα έχουν τη δυνατότητα φέτος να πάνε διακοπές, άρα ορθώς το πρόγραμμα είναι αυξημένο. Θα έπρεπε να είναι ακόμα πιο αυξημένο, κατά την άποψή μου, διότι μ' αυτό τον τρόπο δεν θα δινόταν μόνο η δυνατότητα στους ανθρώπους που δεν έχουν οικονομική δυνατότητα να πάνε

διακοπές να πάνε, αλλά θα ήταν και μια σημαντική ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος. Αυτή όμως είναι μια, αν θέλετε, θέση και στάση και κριτική που είχαμε και την περίοδο της πανδημίας, όπου εμείς φωνάζαμε για ακόμα μεγαλύτερη ενίσχυση του πακέτου του κοινωνικού τουρισμού.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Τώρα στα πολιτικά θέματα της χώρας.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Ενώ αυτά που είπαμε μέχρι τώρα δεν είναι πολιτικά;

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Ήταν οικονομικοπολιτικά, τώρα θα περάσουμε στα πιο πολιτικά. Χθες η αλήθεια είναι ότι μας εκπλήξατε, είχατε μια κομματική συνεδρίαση, σας ακούσαμε να ζητάτε μεταξύ άλλων να οριστεί ημερομηνία εκλογών τον Σεπτέμβριο και να οριστεί υπηρεσιακός υπουργός Εσωτερικών. Εθιμικά, ξέρουμε ότι γίνεται αυτό για να πάει, όπως είπατε, η χώρα ομαλά σε εκλογές. Θέλω να σας ρωτήσω αν υπάρχει κάτι που εκτιμάτε ότι μπορεί να συμβεί ή που μπορεί να επιχειρήσει η κυβέρνηση στην πορεία προς τις κάλπες και το ζητάτε τώρα αυτό.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Νομίζω ότι είναι η πρώτη φορά στη σύγχρονη ιστορία του τόπου, όχι που αποφασίζει ένας πρωθυπουργός να προκηρύξει πρόωρες εκλογές, αλίμονο, αλλά είναι η πρώτη φορά που αυτό συζητιέται πολύ καιρό, σχεδόν από την επομένη της εκλογής της κυβέρνησης αυτής. Το α' εξάμηνο συζητιόταν πότε θα γίνουν εκλογές.

Και η πρώτη φορά που αποφασίζει απ' ό,τι φαίνεται ο πρωθυπουργός να πάει στις εκλογές, αλλά δεν ψάχνει να βρει την αιτιολογία της απόφασής του σ' αυτό που ορίζει το Σύνταγμα, κάποιο εθνικό θέμα, ενδεχομένως, αλλά στο πολιτικό κλίμα και στη στάση της αντιπολίτευσης. Είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει.

Θεωρώ λοιπόν ότι αν πραγματικά νοιάζεται ο κ. Μητσοτάκης για το πολιτικό κλίμα, υπάρχει ένας τρόπος να έχουμε μια συνεννοημένη και πολιτισμένη αντιπαράθεση όπως γίνεται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, που είναι γνωστή η ημερομηνία των εκλογών και δεν αλλάζει στις περισσότερες. Και υπάρχει ένας σοβαρός πολιτικός διάλογος, αντιπαράθεση πάνω σε προγράμματα, χωρίς τοξικότητα.

Αν λοιπόν αυτό θέλει, υπάρχει ο τρόπος. Να μας πει ότι «έχω αποφασίσει να πάω σε εκλογές τον Σεπτέμβρη, τον Οκτώβρη», για να μην επηρεάσει και την τουριστική διαδικασία, να συμφωνήσουμε σ' αυτό. Στα μεγάλα θέματα δεν είναι μόνο ο υπουργός Εσωτερικών, το οποίο είναι συνταγματική επιταγή.

Τα μεγάλα θέματα, νομίζω, σήμερα που όλους μας απασχολούν, είναι κυρίως το τι γίνεται με τα εθνικά μας θέματα. Άρα, στα ζητήματα αυτά, νομίζω ότι είναι απολύτως ορθή η πρότασή μου καθ' όλη την περίοδο, που ενδεχομένως να είναι η μακρύτερη προεκλογική αλλά μπορεί να είναι πιο πολιτικά πολιτισμένη, να υπάρχει διαρκής συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής, να είμαστε όλοι ενήμεροι για το τι συμβαίνει στα εθνικά θέματα και για τις εξελίξεις και να συμφωνούμε σ' ένα πλαίσιο αντιμετώπισης.

Και βεβαίως έθεσα κι ένα θέμα -δεν θέλω να γκρινιάξω εδώ σήμερα- αλλά νομίζω όλοι το γνωρίζουμε αυτό: υπάρχει πολύ μεγάλη ανισομέρεια, και αυτό είναι πρόβλημα για τη δημοκρατία, στον τρόπο που προβάλλονται, στον χρόνο που

προβάλλονται οι θέσεις όλων των υπολοίπων κομμάτων πλην του κυβερνώντος κόμματος στα ΜΜΕ και άρα, οι συνθήκες, οι διαδικασίες που προβλέπονται από τον εκλογικό κανονισμό για τον τελευταίο μήνα, να γίνουν νωρίτερα. Δηλαδή, να υπάρχει μια ισομερής κατανομή στον χρόνο που διανέμεται σε όλα τα κόμματα στα ΜΜΕ, με ευθύνη του ΕΣΡ. Αυτή ήταν η πρότασή μου. Αν μου επιτρέπετε εδώ, ένα σχόλιο...

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Έχω αφήσει για το τέλος τα εθνικά και το κομμάτι λίγο για τις συνεργασίες, γιατί θα ήθελα να μου πείτε και γι' αυτό.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Πριν πάμε λοιπόν σ' αυτά τα δύο, ένα σχόλιο θέλω να κάνω σε σχέση με την απόφαση του κ. Μητσοτάκη να πάει σε εκλογές. Επειδή έχω διατελέσει τεσσεράμισι χρόνια πρωθυπουργός και, άρα, κι εγώ πολλές φορές είχα διλήμματα, αν πρέπει να πάω σε πρόωρες εκλογές, αν δεν πρέπει, αποφάσισα να μην πάω. Και αποφάσισα να ολοκληρώσω. Στην πρώτη θητεία φυσικά αποφάσισα να πάω γιατί δεν είχα πλειοψηφία στη Βουλή, δεν μπορούσε να κυβερνηθεί ο τόπος. Είχαν φύγει 40 βουλευτές μου.

Αλλά στη δεύτερη, που ταλαντεύτηκα, αποφάσισα να μην πάω και να ολοκληρώσω τη θητεία για θεσμικούς λόγους. Και κυρίως γιατί πιστεύω ότι μια ευρωπαϊκή δημοκρατία πρέπει να λειτουργεί με βάση κάποιους κανόνες. Εντούτοις, δεν θέλω να ψέξω τον κ. Μητσοτάκη που πάει σε εκλογές.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Δεν έχει πει πάντως ξεκάθαρα ότι πάει σε εκλογές.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Έτσι φαίνεται, έτσι διαρρέει, έτσι λέει. Διαρρέει από το ίδιο το Μαξίμου όλο αυτό, άρα μη μπορούμε σ' αυτή τη συζήτηση. Απλώς, θέλω να πω ένα πράγμα με μεγάλη ειλικρίνεια: Ένας πρωθυπουργός αποφασίζει να πάει σε πρόωρες εκλογές για δυο λόγους: Είτε όταν είναι απολύτως βέβαιος ότι θα κερδίσει, είτε όταν είναι απολύτως βέβαιος ότι αυτό που έρχεται δεν μπορεί να το διαχειριστεί και άρα, αποφασίζει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο να «αποδράσει», να βγάλει από τα χέρια του την καυτή πατάτα. Είτε να καταφέρει να επανεκλεγεί αλλά να πει ότι «έχω νωπή την εντολή», είτε να χάσει και να φύγει.

Θέλω να σας πω τώρα με πολύ μεγάλη ειλικρίνεια, αν κάποιος συμβουλεύουν τον κ. Μητσοτάκη ότι μπορεί να κερδίσει τις εκλογές με βεβαιότητα, νομίζω ότι έχει πάρα πολύ ανόητους συμβούλους. Διότι το μεγάλο θέμα συζήτησης το βράδυ των εκλογών -εδώ μπορώ να ξαναβάλω ένα στοιχείο- θα είναι πόσο έξω έχουν πέσει όλες οι προβλέψεις. Και δείτε τι έγινε πριν από λίγες μέρες στη Γαλλία...

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Εγώ το κρατάω αυτό που λέτε. Προτελευταία ερώτηση: Πριν από μερικές μέρες στον ΣΕΒ, αποκλείσατε τα σενάρια συνεργασίας και με τη Νέα Δημοκρατία και την κυβέρνηση μεγάλου συνασπισμού. Ο κ. Νίκος Ανδρουλάκης, στον οποίο απευθύνεστε γιατί μιλάτε για μια προοδευτική διακυβέρνηση, έχει ξεκαθαρίσει επίσης ότι δεν πρόκειται να δώσει πρωθυπουργική καρέκλα ούτε σ' εσάς ούτε στον κ. Μητσοτάκη. Θέλω να σας ρωτήσω λοιπόν, με ποιον θα σχηματίσετε κυβέρνηση, κύριε Πρόεδρε.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Πρώτα απ' όλα, αυτός που θα αποφασίσει αν θα σχηματίσουμε κυβέρνηση και με ποιον είναι ο ελληνικός λαός. Αλλά το κρίσιμο θέμα, κατά την

άποψή μου, τούτη την ώρα είναι να ξεκαθαρίσουμε ένα πράγμα: Η απλή αναλογική είναι ένα νέο εκλογικό μοντέλο, ένα νέο εκλογικό σύστημα το οποίο για πρώτη φορά θα εφαρμοστεί στον τόπο. Απαιτεί, η αλήθεια είναι, μια μεγαλύτερη ωριμότητα του πολιτικού συστήματος που δεν φαίνεται να την έχουμε.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, είναι ανοησίες να λέμε ότι το εκλογικό σύστημα είναι αυτό το οποίο διαμορφώνει όρους αστάθειας. Η συμπεριφορά των πολιτικών δυνάμεων είναι αυτή που διαμορφώνει όρους αστάθειας ή όχι. Σε όλες τις σοβαρές ευρωπαϊκές χώρες έχουν απλή αναλογική ή συστήματα κοντά στην απλή αναλογική και έχουν κυβερνήσεις συνεργασίας που, σας διαβεβαιώ, είναι εξαιρετικά πιο σταθερές από πολλές αυτοδύναμες κυβερνήσεις στην Ελλάδα.

Άρα, λοιπόν, εγώ θέλω να πω ότι πράγματι, δεν πιστεύω ότι οι δυο βασικοί πόλοι του πολιτικού συστήματος οφείλουν να συνεργαστούν. Αυτό ίσως σε πολύ έκτακτες συνθήκες εθνικής ανάγκης. Δεν είναι ομαλό, δεν είναι φυσιολογικό, δεν είναι υγιές. Αλλά είναι απολύτως υγιές ο έκαστος εκ των δύο πόλων με άλλες δυνάμεις σε μια προγραμματική βάση να συγκροτούν ένα πρόγραμμα τετραετίας και μια κυβέρνηση σταθερότητας.

Η απεύθυνσή μας λοιπόν γίνεται στις προοδευτικές δυνάμεις, όσες αυτοαποκαλούνται προοδευτικές δυνάμεις στο πολιτικό σύστημα, οι οποίες κάποια στιγμή θα πρέπει να απαντήσουν σ' αυτή τη δύσκολη ερώτηση. Πρώτον, αν θέλουν να συμμετέχουν σ' ένα κυβερνητικό σχήμα ή αρκούνται σ' αυτό που λέει το ΚΚΕ, από μια άλλη οπτική γωνία, ότι θα είναι πάντα απ' έξω. Και αν θέλουν και επιθυμούν να θέσουν τους όρους και να δείξουν σε ποια κατεύθυνση θέλουν μια κυβέρνηση.

Δεν μπορεί να το ξορκίζουν, ούτε να λένε γενικόλογα «σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση». Τι θα πει «σοσιαλιστική κυβέρνηση»; Εγώ δεν το κατανοώ αυτό. Πέντε μεγάλα θέματα, προγραμματικούς όρους θα συζητήσουμε, προγραμματικά. Και αυτό αφορά όχι μόνο τη συζήτηση μεταξύ των κομμάτων του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΙΝΑΛ, αλλά και των άλλων κομμάτων.

Ο κ. Μητσοτάκης πρέπει να θέσει και θα θέσει, φαντάζομαι, στο θέμα αυτό. Δεν τον κατηγορώ, με συνέπεια έχει πει τις απόψεις του κάθε φορά, αλλά διαφωνούμε κάθετα μ' αυτές τις απόψεις. Άρα, λοιπόν, η συζήτηση πρέπει να γίνει σε προγραμματική βάση. Οι συγκλίσεις ή οι αποκλίσεις επίσης να έχουν βάση τα προγράμματα. Το αποτέλεσμα θα το κρίνει ο ελληνικός λαός. Αυτός είναι που θα αποφασίσει ποιος θα κυβερνήσει, ποιοι θα κυβερνήσουν, ποιος θα είναι ο πρωθυπουργός. Σ' αυτό πρέπει να σας πω ότι είναι απ' τα λίγα στα οποία συμφωνούμε απόλυτα με τον πρωθυπουργό.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Αυτό ισχύει. Θα ήθελα να κλείσουμε με τα εθνικά μας θέματα. Θα ήθελα να σας ρωτήσω αν φοβάστε το ενδεχόμενο ακόμα κι από ένα ατύχημα να πάμε σ' ένα θερμό καλοκαίρι, να ζήσουμε ένα θερμό επεισόδιο με τους γείτονες μας. Στην Τουρκία αναφέρομαι που, εκτός όλων των άλλων, να επηρεάσει και να ανακόψει την καλή πορεία και στον τουρισμό και στην οικονομία και σε όλα. Τι λέτε;

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Αν σας έλεγα ότι δεν είμαι ανήσυχος, θα ήταν κάτι το οποίο δεν θα το πιστεύατε ούτε εσείς. Όλοι είμαστε ανήσυχoi, διότι βλέπουμε ότι φέτος είναι μια χρονιά πολύ μεγάλης έντασης των ελληνοτουρκικών σχέσεων, ίσως η χειρότερη χρονιά. Και ταυτόχρονα βλέπουμε ότι οι γεωπολιτικές εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή είναι εξαιρετικά ανησυχητικές.

Και η κριτική που ασκούμε στην κυβέρνηση και ιδιαίτερα στον πρωθυπουργό για τις επιλογές του είναι ότι αυτές οι επιλογές μας κάνουν μέρος της κρίσης, ενώ η χώρα ήταν πάντοτε μέρος της λύσης, γέφυρα συνεργασίας, σταθερότητας, ασφάλειας στην περιοχή. Μια χώρα που βεβαίως ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο ΝΑΤΟ, αλλά ταυτόχρονα και μια χώρα που μπορεί να συνομιλεί με όλους τους παίκτες τους σημαντικούς στην ευρύτερη περιοχή. Από τον αραβικό κόσμο, τη Ρωσία...

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Κατά την άποψή σας, τι πρέπει να γίνει σε αυτή τη συγκυρία;

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Κατά τη γνώμη μου, δεν θα έπρεπε ο πρωθυπουργός με μια προσωπική του απόφαση, χωρίς να ρωτήσει κανέναν, να αποστείλει οπλισμό στην Ουκρανία. Και μάλιστα βαρύτατο οπλισμό. Να παίρνει τεθωρακισμένα από τα νησιά μας σήμερα και να τα στέλνει στην Ουκρανία και αυτά να τα αντικαθιστά η Γερμανία. Δεν τολμάει η Γερμανία να στείλει και στέλνουμε εμείς. Για ποιο λόγο;

Βεβαίως πρέπει να καταγγείλουμε, να καταδικάσουμε τον πόλεμο στην Ουκρανία, να πάρουμε το μέρος του αμυνόμενου, αλλά η Ελλάδα να γίνει μέρος της κρίσης; Να έχει τόσο μεγάλη εμπλοκή; Και τι σημαίνει αυτό για μια Ελλάδα που βρίσκεται απέναντι σε έναν γείτονα, ο οποίος έχει μια προκλητική ρητορική και αναβαθμίζεται δυστυχώς ο ρόλος και η παρουσία του στην ευρύτερη περιοχή. Εμφανίζεται ο Ερντογάν ως ο ειρηνιστής, ως αυτός ο οποίος θα διαμεσολαβήσει για να βρεθεί λύση στη ρωσο-ουκρανική εμπλοκή και εμείς είμαστε αυτοί οι οποίοι κοιτάμε και απλά κάνουμε αυτό το οποίο μας ορίζουν τρίτες δυνάμεις και μας εμπλέκουν με ένα άσχημο τρόπο.

Είναι πολύ αρνητική η εξέλιξη αυτή. Την ίδια στιγμή, η Τουρκία δεν δέχεται καμία πίεση ούτε καν να εφαρμόσει κυρώσεις στη Ρωσία. Και όλο το τουριστικό προϊόν που προερχόταν από τη Ρωσία -1,2 εκατομμύρια, δεν ξέρω πόσοι ακριβώς ήταν αυτοί, αλλά ήταν ένα σημαντικό- θα πάνε όλοι στην Τουρκία φέτος. Έχουμε ήδη μεγάλες απώλειες από αυτό. Και σε ό,τι αφορά τον κίνδυνο εμπλοκής, κοιτάξτε, ο κίνδυνος της εμπλοκής πάντοτε υπάρχει. Και υπάρχει ακόμα και από ένα ατύχημα.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Και επί ημερών σας, όταν ήσασταν πρωθυπουργός, είχαμε δει...

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Βεβαίως. Πάντοτε υπάρχει. Αλλά αντιλαμβάνεστε πόσο σημαντικό είναι να γίνει ένα ατύχημα και να υπάρχει ένας διάυλος επικοινωνίας και συνεννόησης προκειμένου αυτό το ατύχημα να αποσοβηθεί. Και πόσο δύσκολο είναι σήμερα που από ό,τι φαίνεται δεν υπάρχει κανένας διάυλος επικοινωνίας.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Διάυλος, όμως, θα μου επιτρέψετε να σας πω ότι θέλει δυο πλευρές. Ο Πρόεδρος Ερντογάν ήταν ο πρώτος που είπε ότι δεν θέλει κανένα διάλογο με τον Κυριάκο Μητσοτάκη.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Αλήθεια είναι αυτό που λέτε. Ωστόσο, πρέπει να σας πω ότι και εγώ είχα βρεθεί πολλές φορές απέναντι σε μια αδιάλλακτη στάση. Σας θυμίζω τους 8 αξιωματικούς...

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Δεν νομίζω ότι το έχει ξεχάσει και κανείς.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Τους 8 αξιωματικούς που με κατηγορούσε, μάλιστα. Σας θυμίζω την υπόθεση των 2 Ελλήνων στρατιωτών. Σας θυμίζω την παραλίγο σύγκρουση με τα λιμενικά σκάφη στο Αιγαίο. Αλλά, πάντοτε, ενώ σε επίπεδο ρητορικής εγώ απαντούσα -θυμηθείτε τι έγινε στο Μέγαρο Μαξίμου όταν προσκάλεσα τον Ερντογάν, μόνο τους διαξιφισμούς τους έντονους που είχαμε στη συνέντευξη Τύπου- αλλά πάντοτε δούλευα ώστε να υπάρχουν, και δούλευα εντατικά, δίαυλοι επικοινωνίας. Δεν σταματήσαμε ποτέ να έχουμε διαύλους επικοινωνίας. Ίσα ίσα, το θυμικό μου έλεγε ότι δεν πρέπει να έχω, αλλά αυτό εξυπηρετεί το εθνικό συμφέρον, προκειμένου να μην έχουμε ένα ατύχημα που θα μετεξελιχθεί σε κρίση. Αν είναι η επιλογή η κρίση, δεν την αποφεύγεις. Αλλά το ατύχημα να μετεξελιχθεί σε κρίση, τότε αυτό είναι αμεριμνησία, την οποία δεν μπορεί να έχει μια κυβέρνηση της χώρας.

ΣΤ. ΓΚΑΝΤΩΝΑ: Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ πολύ.

ΑΛ. ΤΣΙΠΡΑΣ: Και εγώ σας ευχαριστώ. Να είστε καλά.

Φωτογραφίες από την εκδήλωση στον ΣΕΤΕ:

<https://drive.google.com/drive/folders/1UNrllG1Q10hPVJweuYJlOpzy4yKtTg?usp=sharing>